

Sygn. akt III AUz 91/19

POSTANOWIENIE

Dnia 16 sierpnia 2019 roku

Sąd Apelacyjny w Białymstoku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

na posiedzeniu niejawnym w składzie:

Przewodniczący SSA Alicja Sołowińska (spr.)

Sędziowie SA Barbara Orechwa-Zawadzka

SA Dorota Elżbieta Zarzecka

po rozpoznaniu w dniu 16 sierpnia 2019 roku w Białymstoku

sprawy z odwołania J. B.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

o wysokość emerytury

na skutek zażalenia J. B.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 lipca 2019 roku w sprawie o sygn. akt IV U 1728/19

postanowił:

uchylić zaskarżone postanowienie .

SSA Barbara Orechwa-Zawadzka SSA Alicja Sołowińska SSA Dorota Elżbieta Zarzecka

Sygn. akt III AUz 91/19

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 12 lipca 2019 roku

na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. zawiesił postępowanie w sprawie z odwołania J. B. od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. z dnia 31 lipca 2017 roku ponownie ustalającej wysokość emerytury.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd wskazał, że dopuszczalność zawieszenia procesu w oparciu o art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. jest możliwe jeżeli postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym już się toczy, jak również w sytuacji, w której sąd dopiero wszczyna postępowanie w przedmiocie kontroli konstytucyjności, występując z pytaniem w tym zakresie. W niniejszej sprawie Sąd z urzędu posiadał wiedzę o toczącym postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, którego wynik może mieć wpływ na przedmiotowe rozstrzygnięcie. Z informacji znajdujących się na stronie internetowej Trybunału Konstytucyjnego jednoznacznie wynikało, że przed tym Sądem zawisła sprawa o sygn. akt P 4/18, której przedmiotem jest udzielenie odpowiedzi na pytanie prawne, czy art. 15c, art. 22a oraz art. 13 ust. 1 lit. 1c w zw. z art. 13b ustawy z 18.02.1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...)Skarbowej i

Służby Więziennej oraz ich rodzin, w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w związku z art. 2 ustawy z 16 grudnia 2016 r. są zgodne z art. 2, art. 30, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 67 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP., jak również, czy art. 1 i art. 2 ww. ustawy z 16 grudnia 2016 r. są zgodne z art. 2, art. 7, art. 95 ust. 1, art. 96 ust. 1, art. 104, art. 106, art. 109 ust. 1, art. 119, art. 120 i art. 61 ust. 1 i 2 Konstytucji RP.

Sąd Okręgowy dzieląc stanowisko występującego z pytaniem prawnym Sądu Okręgowego w Warszawie, że zaistniały wątpliwości, czy prawodawca nie łamie zasady zaufania do państwa i prawa, po raz drugi obniżając świadczenie emerytalne i rentowe tej samej grupy osób, uznał za słuszne zawieszenie postępowania w oczekiwaniu na rozstrzygnięcie co do konstytucyjności powołanych norm.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł J. B., domagając się uchylenia zaskarżonego postanowienia w całości. Zdaniem skarżącego przedmiotem niniejszego postępowania jest nieuzasadnione zawieszenie postępowania, a tym samym bezzasadne ograniczenie jego prawa do sądu, o którym mowa w art. 45 Konstytucji RP.

Skarżący podniósł, że bezpośrednią przyczyną obniżenia świadczeń emerytalnych stanowi okoliczność, że odwołujący będąc żołnierzem, został uznany za osobę, która przez określony czas pełniła służbę w bliżej nieokreślonej instytucji lub formacji wymienionej w art. 13b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym, a tym samym za osobę pełniącą służbę na rzecz totalitarnego państwa. Art. 13b ust. 1 ww. ustawy odbiega jednak swoją treścią od obowiązującego w tym zakresie poprzednio art. 15b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym. Uprzednio sam fakt pełnienia służby w organach bezpieczeństwa powodował obniżenie świadczenia emerytalnego (odwołujący nie został objęty przepisami tej ustawy). Obecnie zgodnie z art. 13b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym, za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznaje się służbę od 22.07.1944 r. do 31.07.1990 r. w wymienionych w tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach. Kryterium formalne pełnienia służby w określonych cywilnych i wojskowych formacjach zostało wzmocnione poprzez wskazanie, że jest to służba na rzecz państwa totalitarnego. Taka konstrukcja art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym w sposób nieuchronny nakazuje weryfikację, czy w każdym przypadku pełnienia służby w wymienionych przez ustawodawcę instytucjach i formacjach mamy do czynienia ze służbą na rzecz totalitarnego państwa. Zdaniem skarżącego tylko w ten sposób zostanie zachowana systemowa spójność pomiędzy treścią art. 13b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym, a treścią preambuły do ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. Preambuła stwierdza, że to praca albo służba w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego, pomoc udzielana tym organom, polegająca na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli, byle trwale związana z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego. Skoro zatem ustawodawca w preambule ww. ustawy lustracyjnej wskazał, jakie działania są działaniami na rzecz totalitarnego państwa, to wykładnia art. 13b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym powinna uwzględniać tę okoliczność, jest to bowiem jedyna legalna definicja służby na rzecz totalitarnego państwa. Oznacza to, że po zmianach dokonanych ustawą z 16.12.2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy nie wystarczy, że organ emerytalny zmniejszając emeryturę wykaże pełnienie służby w wymienionych przez ustawodawcę cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach. Musi nadto wykazać, że była to służba na rzecz totalitarnego państwa, której można przypisać cechy, jakie wskazano w legalnej definicji zawartej w preambule ustawy lustracyjnej.

Skarżący wskazał, że w odwołaniu od decyzji z 31.07.2017 r. o ponownym przeliczeniu emerytury sygnalizował, a następnie w piśmie procesowym z 22.10.2018 r. stanowczo podkreślił, że do zakresu podmiotowego ustawy z 16.12.2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy został zaliczony uznaniowo. Stanowisko to aktualnie podtrzymuje, wskazując, że nie istnieją podstawy formalne, ani też materialne, by jego zawodową służbę do 31 lipca 1990 r. zakwalifikować jako pełnioną na rzecz państwa totalitarnego. Zgodnie z postanowieniem Sądu

Najwyższego z 9.12.2011 r. (II UZP 10/11) sąd nie jest związany „Informacją o przebiegu służby” przygotowaną przez IPN na podstawie art. 13a ust. 1 ustawy emerytalnej.

W świetle powyższego, zdaniem skarżącego zaskarżone postanowienie jest co najmniej przedwczesne. Zawieszenie postępowania jest równoznaczne z nieuzasadnionym odłożeniem na nieokreślony czas rozpoznania kwestii, mogącej się przyczynić do rozstrzygnięcia sporu, a nie kwestii objętej pytaniem prawnym w sprawie P 4/18 zawisłej przed Trybunałem Konstytucyjnym. Nie można a priori założyć, że podniesiony w sprawie zarzut o bezpodstawnym formalnie i merytorycznie uznaniu służby odwołującego jako pełnionej na rzecz państwa totalitarnego, jest chybyony

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne.

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 31 lipca 2017 r. na podstawie art. 15c w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z 18.02.1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...)Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. ponownie ustalił J. B. wysokość emerytury.

Postanowieniem z dnia 24 stycznia 2018 r., Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie o sygn. akt XIII 1 U 326/18 zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym, czy zastosowane w zaskarżonej decyzji przepisy ustawy z 18.02.1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...)Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin są zgodne z Konstytucją RP. Postępowanie w przedmiocie udzielenia odpowiedzi na powyższe pytanie prawne toczy się przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie o sygn. akt. P 4/18.

Sąd pierwszej instancji podzielił stanowisko występującego z pytaniem prawnym Sądu Okręgowego w Warszawie i uznał za słuszne zawieszenie niniejszego postępowania w oczekiwaniu na rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego, bowiem jego wynik może mieć wpływ na przedmiotowe rozstrzygnięcie.

Zgodnie z art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. sąd może zawiesić postępowanie z urzędu jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym albo Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Wprowadzając regulację zawartą w tym przepisie, intencją ustawodawcy było dopuszczenie możliwości zawieszenia postępowania cywilnego w sytuacji, w której rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym. Powyższa podstawa zawieszenia obejmuje zarówno przypadek, w którym to sąd orzekający zwrócił się z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, jak i przypadek, gdy z pytaniem takim wystąpił inny sąd, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem. Nawet zatem jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku toczącego się postępowania, ustawa nie wymaga od sądu rozpoznającego sprawę zawieszenia postępowania, dając w tym zakresie samodzielność w podjęciu takiej decyzji. Chodzi zatem o to, aby decyzja o zawieszeniu postępowania nie zapadała mechanicznie, ale w uwzględnieniu konkretnych okoliczności sprawy. Nie bez znaczenia w tym zakresie jest nie tylko ścisły związek rozstrzygnięcia Trybunału z przedmiotem postępowania, ale znaczenie ma to, czy w sprawie nie zgłoszono innych zarzutów i roszczeń, których rozstrzygnięcie nie pozostaje już w takim związku, jak też znaczenie ma sam charakter sprawy. Nie można bowiem nie zauważyć, iż prawo strony dostępu do Sądu i rozpoznania jej sprawy w rozsądnym terminie, gwarantowane art. 6 ust 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w dniu 4 listopada 1950 r. w R. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) i art. 45 Konstytucji RP jest szczególnie akcentowane w sprawach, w których przedmiotem są świadczenia mające istotne znaczenie dla egzystencji ubezpieczonych (emerytury, renty, wynagrodzenia za pracę).

Rozpoznając przedmiotowe zażalenie, należy również zwrócić uwagę na fakt, iż skarżący w odwołaniu od zaskarżonej decyzji, a następnie w piśmie procesowym z 22.10.2018 r. (k.86-90) niezależnie od zarzutów niezgodności przepisów ww. ustawy z Konstytucją RP, zarzucał błędne zastosowanie w stosunku do niego przepisów ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin poprzez zakwalifikowanie służby odwołującego: w strażnicy kadrowej II kat. (...) B. (...) w miejscowości P. (jako zastępca dowódcy, a następnie dowódca) oraz w Wydziale Z. B. (...) w K. (na stanowisku starszego oficera śledczego sekcji dochodzeniowo-śledczej) w łącznym okresie od 1.11.1984 r. do 31.07.1990 r. jako służby pełnionej na rzecz totalitarnego państwa (art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy). Podniósł, iż w spornym okresie pełnił służbę w bezpośredniej ochronie granicy państwowej, która miała na celu niedopuszczenie do bezprawnych przekroczeń granicy. Cel ten był realizowany poprzez poszukiwanie zagrożeń w sąsiedztwie granicy (na odcinku strażnicy). Natomiast jego służba w sekcji dochodzeniowo-śledczej Wydziału Z. B. (...) polegała na prowadzeniu dochodzeń w sprawach o przestępstwa pospolite (m. in. czyn z art. 288 k.k., art. 265 k.k.).

Zgodzić się należy ze skarżącym, że konstrukcja art. 13b ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy nakazuje weryfikację, czy w każdym przypadku pełnienia służby w wymienionych przez ustawodawcę instytucjach i formacjach mamy do czynienia ze służbą na rzecz totalitarnego państwa. W pierwszej kolejności należy więc ustalić, czy jego sporny okres służby od 1.11.1984 r. do 31.07.1990 r. można zakwalifikować jako służbę pełnioną na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, a w konsekwencji, czy istnieją podstawy do obniżenia świadczenia emerytalnego odwołującego w oparciu o treść art. 15c cytowanej ustawy. Dopiero po dokonaniu oceny tej kwestii, w szczególności gdy Sąd dojdzie do przekonania, że do odwołującego mają zastosowanie przepisy powołanej ustawy, rozważeniu będzie podlegać, czy należy zawiesić postępowanie w sprawie. Przed podjęciem takiej decyzji, Sąd powinien ustalić, czy Trybunał Konstytucyjny wydał orzeczenie w sprawie P 4/18, bądź na jakim etapie znajduje się ta sprawa. Analizując przesłanki do zawieszenia postępowania należy również mieć na uwadze, że z mocy art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. ma ono charakter fakultatywny, zaś przedmiotowa sprawa toczy się od września 2017 r.

Biorąc pod uwagę powyższe, trzeba stwierdzić, że zaskarżone postanowienie jest co najmniej przedwczesne, dlatego z mocy art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. podlegało ono uchyleniu.

SSA Barbara Orechwa-Zawadzka SSA Alicja Sołowińska SSA Dorota Elżbieta Zarzecka

ZARZĄDZENIE

(...)

-(...)

(...)

(na postanowienie nie przysługuje środek zaskarżenia)